

Det har vært en gang **Ordforklaringer**

ORDFORKLARINGER

Hva er et charter?

Et charter er et dokument som bekrefter eller erklærer visse rettigheter til en by, universitet, land, gruppe eller institusjoner.

Hva er en konvensjon?

En konvensjon er en overenskomst (at man har blitt enige om), traktat (enighet mellom to eller flere stater) eller vanlig skikk og bruk.

Hva er en kodusill?

En kodusill er en tilleggsartikkel til noe annet. Altså et tillegg til en lov, testament eller annet dokument.

Hvordan vedtas en lov?

- Et lovforslag fra regjeringen blir til i et av departementene. Er det en komplisert sak, setter departementet ofte sammen et arbeidsutvalg eller en komité av fagfolk med spesiell kompetanse på området. Det er viktig å avdekke alle mulige konsekvenser av en lovendring.

- Når departementet inviterer til høringer, blir interessegrupper og fagfolk i samfunnet bedt om å uttale seg om saken. Når alle innspillene er hørt og vurdert, utformer departementet et endelig lovforslag (odelstingsproposisjon) som først går til Kongen i statsråd for godkjenning og deretter videre til Odelstinget.

- En stortingsrepresentant som sitter i Odelstinget, kan også levere inn lovforslag. Da kalles det representantforslag (dokument nr. 8-forslag).

- Stortinget får lovforslaget til behandling
Regjeringens lovforslag blir først sendt til den fagkomiteen som har ansvar for det område saken hører inn under. I likhet med departementene, inviterer komiteene gjerne til høringer for å finne ut hva fagpersoner og direkte berørte grupper mener om forslaget, og hvilke konsekvenser det kan få.

Når komiteen er ferdig med saken, lager de en innstilling til Odelstinget (Innst.O.), som beskriver hva komiteen anbefaler at Odelstinget skal beslutte i saken.

- Behandling i Odelstinget og Lagtinget
Odelstinget debatterer og stemmer over innstillingen fra komiteen og sender sin beslutning til Lagtinget. Lagtinget må være enig i denne beslutningen for at loven eller lovendringen skal vedtas (godkjennes). Hvis Lagtinget ikke godkjenner beslutningen fra Odelstinget, må Odelstinget se på saken en gang til. Hvis Odelstinget og Lagtinget ikke blir enige, må lovforslaget tas opp i et samlet storting (plenum). Der kreves det to tredjedels flertall for at loven skal bli vedtatt.

- Opphevelse av Odelstinget og Lagtinget
1. oktober 2009 blir Odelstinget og Lagtinget opphevet. Hovedtrekkene i den nye ordningen blir: – Lovforslag skal behandles to ganger av Stortinget i plenum. – Lovforslaget stanser hvis det blir forkastet ved første gangs behandling. – Hvis det samme lovforslaget aksepteres to ganger, på påfølgende møter, blir det vedtatt. – Hvis lovforslaget ikke blir akseptert fullt ut ved

Det har vært en gang **Ordforklaringer**

andre gangs behandling i Stortinget, må det behandles en tredje gang. Lovforslaget forkastes hvis ikke Stortinget ved tredje gangs behandling vedtar den lovtekst som vant frem andre gang saken var oppe i plenum. – Det skal gå minst tre dager mellom hver behandling. – Stortinget utnevner én president, fem visepresidenter og to sekretærer. (Antallet medlemmer av presidentskapet blir altså uendret).

Hvordan vedtas en konvensjon?

Hvis et vedtak skal få juridiske (lovmessige) konsekvenser, må alle parter bli enige om en avtale/dokument (konvensjon). Sånn sett kan man si at en konvensjon blir vedtatt ved at alle parter lover at de skal følge det som står i konvensjonen. De oppnår en felles enighet om innholdet.

En konvensjon binder f.eks. stater til å oppfylle de forpliktelsene som er listet opp i avtalen/dokumentet (konvensjonen). Konvensjoner som mer enn to parter er enige om, f.eks. konvensjonen om menneskerettigheter, er ikke som andre. Hvis to stater lager en konvensjon om f.eks. landegrenser til havs, vil fiskerne på begge sider av grensen passe på at de andre ikke overskrider den. Hvis 150 stater lager en konvensjon om å beskytte menneskerettighetene, er det umulig å passe på at alle de andre lever opp til sine forpliktelser. Det de da gjør, er å velge en komité som skal gjøre det for dem. Når statene følger den juridiske veien, godtar de visse inngrep i sitt lands suverenitet (de godtar at andre land kan blande seg).